

სახალხო გაზეტი

სურათიანი ჟამთიანი

გაზეტის № 931

ლაგასტის № 164

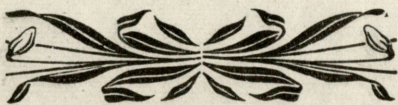
შაბათი, 29 თებათვე 1913 წ.

თეთრი ვარდი

შავი ზღვის პირს, ლამაზ კონცხზე
თეთრი ვარდი გაშლილიყო,
ერთ მხრივ ტალღა სდარაჯობდა,
მეორით—ტყე უბილიყო.
ლამე ტკბილად იძინებდა,
დილით თეთრად იცინოდა,
ბუღბუღი, რომ ფრთას მოჭხევდა,
ისიც გულზე მიეკვროდა!

მაგრამ ერთხელ ნელა-ნელა
თეთრ ვარდს ტალღა მიეპარა,
ჩამოსწყვიტა, გაიტაცა
და მგოსანი გაამწარა!
კონცხზე დარჩა ვარდის ცრემლი,
არ ჰშორდება კონცხს ბუღბუღი,
და მას აქეთ თეთრ ვარდის ცრემლს
უმღერს, უკვნესს მისი გული!

ი. ევდოშვილი.

მ ა შ ა ს

(მისი იუბილეს მოლოდინში)

შენი ფანდურის ჰირიმე, არწივო მაღალ-მთისაო—
მთების დუმილიც რომ გესმის, ვით ძმასა წყლული ძმისაო,
მთათა მაღალთა არ შვენის ბორკილა ეღვას მტრისაო.

„ვისაც ჩვენ არ ვებრალებით, ჩვენ შავებრალთ რისადა?“
ყურს ჩასძახოდი მძინარ მთებს იწვევდი ხოცვად მტრისადა—
ცრემლი გდიოდა, როს ჰვრეტდი მთას გადმოშირალს მქისადა;
სოფელი ასე მქნელია, ვინ სად დაეცეს, ვინ სადა!
ხედავდი არწივს დაჭრილსა, ყვაფებს რომ ეომებოდა
მთის სიამაყის სისხლითა, სვაფი და ძერა ძღებოდა
მთაო, მძინარეს მტრის ხელში ნეტამც არ გამღვიძებოდა.
მთას ნისლი ამკობს, ველს—მდელო, ფანდურს კი—ცრემლის
მძივები,

შენი ფანდური სხვას არ ჰგავს, სიმათ აქვს მზისა სხივები
მთანი ბრძოლადა შეჰყარე სალაშქროდ განამწყკრივები.

შენი ფანდურის ჰირიმე, გულს მიტკობს მისი ჟღერანი
ამირან ჯაქვს თუ გასწყვეტავს, რას დააკლებენ ძერანი,
მტერს ფიცხლად უნდა ეკვეთოს, შორით რას არგებს მზერანი.
მთების მუზარადს შეჰხედე! ტანზეც ისხამენ ფარხმალსა,
მთა ფრანგულს ისე შეჰნატრის—ვითა მუშაკი ნამგალსა
მტერს ისე დაერევიან, როგორც მინდია სამკალსა.
ცეცხლად დაჰკვესავს მაშინა შენი ღვთიური ქნარია:
„ათას ცოცხალსა ბევრჯელა—ათჯერ სჯობს ერთი მკვდარია“...
კონიგსბერგი.

კ. აბაშისპირელი.

მეტყვიან ხოლმე...

მეტყვიან ხოლმე,—რისთვის მღერო, როს სევდა შავი ჰფარავსო გრძნობას და გულ დაწყვეტით ადამიანი ცას შეჰკვნესისო სულის ობლობას?

დიახ! ეს სიტყვა ბევრჯერ მსმენია სასოწარკვეთილთ ხმით იღუმალით,— მაგრამ სიმღერა, ჩემი სიმღერა განცხოვლებულა ას კეცის ძალით...

მე კარგად ვიცი, თუ გლოვის ჟამსა გულ-ხელ დაკრეფით მეც ცრემლი ვღვარე— სხვაც მე ბანს მომცემს და ზედ დაერთვის იარას ისევ იარა მწარე!..

მე კარგად ვიცი, უბედურია ვისი წარსულიც დიდებით ბრწყინავს, მხოლოდ აწმყო კი თვის სიბეზავით მთლად მოუწამლავს და გაუყინავს;

თვითონ უაზროდ ებრძვის სიცოცხლეს, თვალებზე მარად ცრემლი უბრწყინავს და ეშინიან საკუთარ ლანდის მის დანახვაზე, ჰკანკალებს, დრტვინავს;

დაფერფლილ გულით ატარებს მარად, გლოვისა ცეცხლსა დაუნელებელს, ქედ-მოხრით მისდევს ჟამთა ქარიშხალს, წყლულით წყლულსა ჰშობს განუკურნებელს.

რაც ხანგრძლივია ცხოვრება მისი, მით ხანგრძლივი აქვს ტანჯვა და კვნესა; კვლდაუჩნევლად გადის სოფლიდან კვალ-დაუჩნევლად ჰკლავს სიცოცხლესა!..

მე კი სხვა გზა მაქვს... ციურის ტრფობით, გონება ჩემი ეტრფის სხვა ვარსკვლავს, და ბედის ჟამთა ცვალებადობა ჩემს სულის სწრაფვას ვერ სძლევს... ვერა ჰკლავს!..

და როს სიცოცხლე სიცოცხლისათვის მღერის და მესმის ჰანგი ძლიერი, იღუმალ განცდით ცეცხლმოდებული ვეტრფი ცხოვრებას და ვმღერი... ვმღერი!..

ს. ფაშალიშვილი.

ა ჩ რ ღ ი ლ ი

ჰიო ბარონისა

ხოლო რომელმან აღიშალღოს თავი თვისი, იგი დამდაბლდეს, და რომელმან დაიმდაბღოს თავი თვისი, იგი ამაღლდეს. (მათ. 23, 12).

ენების კვირას გამოვიდა ის საავადმყოფოდან და მობერებული, გაჩხიკეული, მაგრამ უკვე საღი ბრუნდებოდა თავის ძველ დიასახლისთან, რათა კვლავ განეგრძო თვისი უბედური

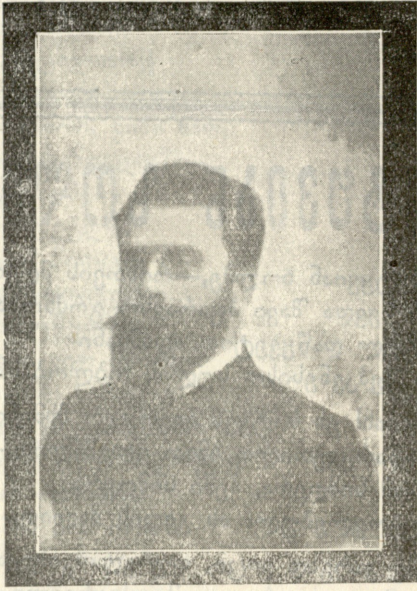

ცხოვრება, ცხოვრება მეძავი ქალისა. სახეზე ცხოვრების უკულმართობის კვალი აღბეჭდოდა, გულს სირცხვილი, დამცირება ჩასახოდა.

თავში ერთი აზრიც არ უტრიალებდა, მას მხოლოდ ერთი სურდა, სურდა სიკვდილი, სურდა სამუდამოდ მოსვენება. იქნება მას სიკვდილი იმ საავადმყოფოს კედელთ შუა ერჩია,

რომელიც მოსდევდა უკან და მოჰქონდა გული მკერდიდან ამოღებული, ეკლით დაქრილი, დაწყულულებული.

ღიადი, თეთრი აჩრდილი გაბრწყინებული სახით და დამცინავი ღიმილით შეჰყურებდა სამღვდელოებს, სამხედრო პირთ, წარჩინებულთ, ყველა ძლიერთ ქვეყნისათა, მერე მოტრიალდა, მივიდა მშვიდ, დაღვრემილ ქალთან და შუბლში უბიწო კოცნით დააჯილდოვა.

ვლ. ლორიქიძე

გარდაიცვალა 1909 წლ. 27 ივნისს.

სადაც ცოდვას, მანკიერებას მოეყარა თავი, ვიდრე კვლავ ცხოვრებას დაბრუნებოდა.

ხელში პატარა ბოხია ეჭირა, კონკებით სავსე. ნახევრად სიბნელეს მიჩვეული თვალები, დღის სინათლეზე ეხუტებოდა.

მოუსვენარ მზეს ქახქახი გაუდიოდა ლურჯ, მოკრიალებულს ცაზე.

მან უცებ ხალხში ამოჰყო თავი, შეჩერდა. გზაზემიცვალე-ბულს მიასვენებდნენ, უნდოდა დაენახა. უჰ, რამდენი ხანია რაც მას გასვენება აღარ უნახავს!.. ახსოვს, იქ, თავის სოფელში, როცა ის ახალგაზდა, იყო, მხიარული, არ იყო ასეთი საზიზღარი არსება როგორც ეხლა. მაგრამ ეს, უჰ... როდის იყო!..

ის იღვა თავისთვის და შეჰყურებდა როგორ მოასვენებდნენ. უცებ ვიღაც კაცმა, რომელსაც ის სრულიად არაფერს უშავებდა, შეუკუთხა და მუჯლუგუნი წაჰკრა. დანარჩენებმაც სიცილი დააჟარეს, დაცინვა.

იგი სცდილობდა კვლავ ღიმი აღბეჭკდა სახეზე ამ შეურაცმყოფათა საპასუხოდ, მაგრამ მისი ტუჩები საბრალოდ, ავადმყოფურად შეთამაშდნენ და ცრემლით სავსე თვალით, თავჩაქინდრულმა განაგრძო გზა.

სახეზე ცხოვრების უკულმართობის კვალი აღბეჭდოდა, გულს სირცხვილი, დამცირება ჩასახოდა.

მოუსვენარს მზეს ქახქახი გაუდიოდა ლურჯ, მოკრიალებულს ცაზე.

პროცესიის წინ კაშკაშა მზეზე ბჰყვრიალი გაუდიოდა მონაზონთა ოქრომკედლი ნაკერ წამოსასხამებს, ვერცხლის ჯვრებს, ხავირდის დროშების ძვირფას ქვებს; შემდეგ მოსდევდა სამღვდელოება, შემოსილი, წარჩინებულნი, სამხედრო პირნი ბჰყვრიალა მუნდირებში გამოწყობილნი, ყველა ძლიერნი ამა ქვეყნისანი, მოდიოდნენ მუსიკით, ხიშტებით, ხმლებით, მახვილებით გარემოცულნი.

ის სცდილობდა გასცლოდა. ბიჭები უკან მისდევდნენ, უყვიროდნენ, დასცინოდნენ. თვალი დაუბნელდა. ფეხს სწორედ ვერ აღგავდა, ბორძიკობდა, გრძობდა ღონე ელეოდა. ყველასაგან აბუჩად აგდებული, შეურაცყოფილი მიდიოდა იგი თავჩაქინდრული, ცრემლით სავსე თვალითა.

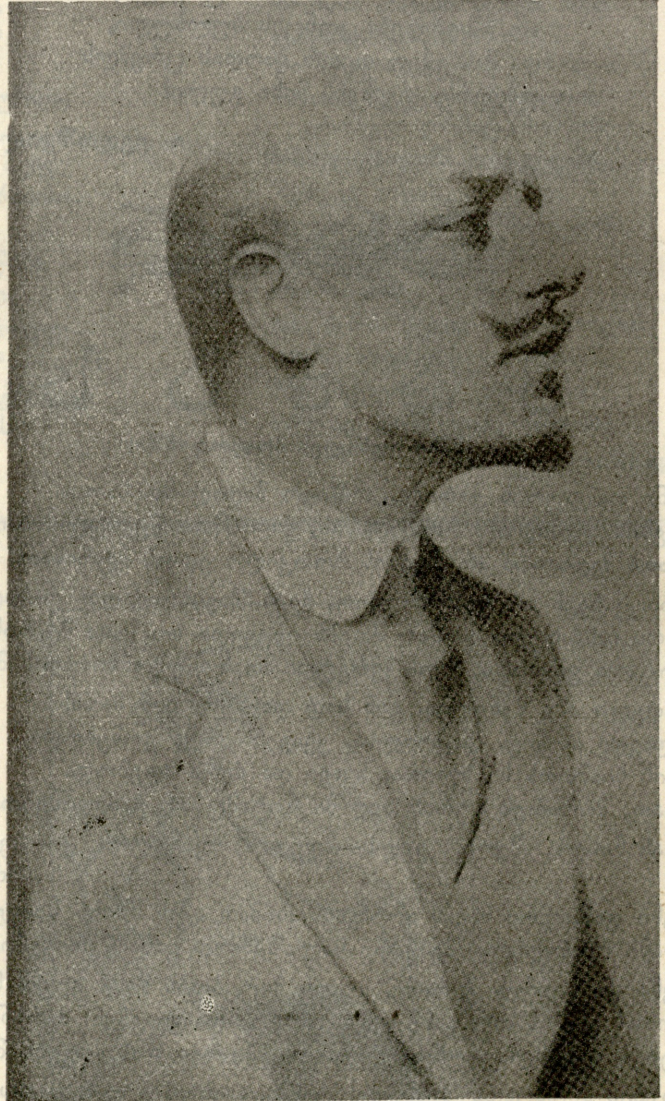
სახეზე ცხოვრების უკულმართობის კვალი აღბეჭდოდა, გულს სირცხვილი დამცირება ჩასახოდა.

უცებ იგრძნო მან, რომ რალაცამ განუწყვეტელმა ნელ-ნელმა, ნაზმა აღავსო გული მისი. უკან მიიხედა... რამდენიმე წუთით თვალი დაუბნელდა... დაინახა ღიადი, თეთრი აჩრდილი,

მღვდენება

ქნუტ. ჰამსუნისა

პატარაობისას რამდენიმე წელიწადი ნორდლანდში გავატარე ბიძა-ჩემთან, მღვდლის მამულში. ჩემთვის ეს დრო მეტად მძიმე იყო: ბიძა-ჩემი ბევრს მამუშავებდა, მცემდა, მტყუბდა. იშვიათად მხვდებოდა წილად თამაშობა, გულგადაყოლიება. ასეთმა მკაცრმა მოპყრობამ იქამდე მიმიყვანა, რომ ბედნიერადა ვსთვლიდი თავს, თუ კი მარტოკა დავრჩებოდი, მივეფარებოდი საღმე. ვიხელთებდი თუ არა დროს, მაშინვე ტყისკენ ან სასაფლაოსკენ მივბრბოდი, სადაც ჯვრებსა და ძეგლებს შორის დავეხეტებოდი, ვფიქრობდი, ვოცნებობდი, ჩემს თავს ხმა მალა ველაპარაკებოდი.

იტალიის საქვეყნოდ-ცნობილი მწერალი გაბრიელე დ'ანუნიციო.

მღვდლის მამული მდინარე ჰლიმის ნაპირას მდებარეობდა და მეტად ლამაზს ადგილს წარმოადგენდა. თვით ჰლიმა ზღვაში ჩადიოდა. კარგა განიერი, იგი ჩანჩქრებით იყო სავსე; ამასთან სწრაფიც იყო, და ამიტომ დღე-ღამე მშუილი გაჰ-

ქონდა. ეს მდინარე დრო გამოშვე-
ბით ხან სამხრეთით მიდიოდა, ხან
ჩრდილოეთით, იმისდა მიხედვით
ზღვაში ამ დროს მიქცევა იყო თუ
უკუქცევა, მისი სიმღერა კი გა-
ნუწყვეტლივ გაისმოდა და წყალი
ისევ იმ სისწრაფით მიექანებოდა ამა
თუ იმ მხარეს, ზამთარ-ზიფხულ.

ზემოთ მთაზე ეკლესია და სასაფ-
ლაო იყო, ორივე ობლად მიტოვე-
ბული. ეკლესია ძველი იყო, ჯვრის
მზგავსად ხისაგან აშენებული. სასაფ-
ლაოზე მკენარის ნასახი არსადა სჩან-
და, საფლავებზედაც კი არ იყო ყვა-
ვილი. მხოლოდ ქვის კედლის ახ-
ლოს ერთს ალაგას იდგა მაყკლის
ბუჩქი, რომელიც უხვდა სარგე-
ლობდა მკვდრების ნოყიერ მიწის
სინოტივით და მსხვილ ნაყოფსაც
ისხამდა. კარგად ვიცოდი თვითეუ-
ლი საფლავი, ვიცნობდი თვითვე-
სულ ჯვარს, რომელიც ჩემს დროს
არა ერთხელ გაუკეთებიათ საფლავ-
ზე, მაგრამ მალე დამპალა გადაწვე-
ნილა გვერდზე და ქარიშხალიან და-
მეში მალე სულაც გადაქცეულა.

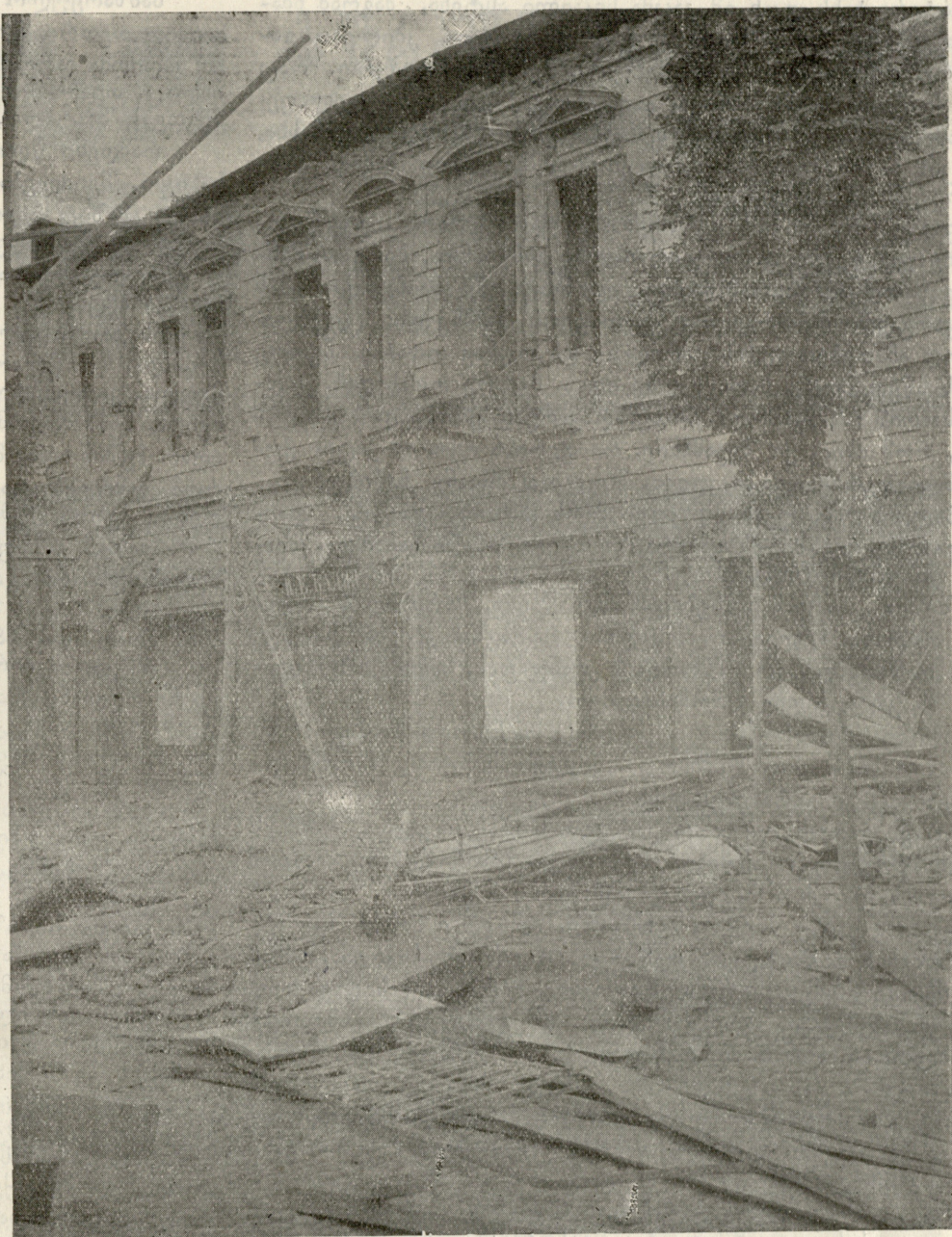
თუმცა საფლავებზე ყვავილები
არსადა სჩანდა, მაგრამ სამაგიეროდ
ზაფხულობით მთელი სასაფლაო სქე-
ლი და ღონიერი ბალახით იმოსებო-
და. ბალახი საკმაოდ მაღალიც იზრ-
დებოდა. უხირად ამ ბალახში ვიჯე-
ქი ხოლმე წელამდე ჩაფლული და
ყურს ვუგდებდი მის ფუჩუნს, რო-
დესაც ქარი შეარხევდა. ამ ფუჩუნს
უერთდებოდა ქარისაგან საყდრის
ზარის ყრუ გამოძახილი და ეს
მკმუნვარე ხმა ჟანგ-მოკიდებულ
რკინისა მთელს მიდამოს ედებოდა,
თითქოს ეს რკინის ნაქერი მეორე
რკინის ნაქერს კბილით უხრქია-
ლებდა.

როდესაც მესაფლავე საფლავსა სთხრიდა, ხშირად გამო-
ვებასებოდი ხოლმე, იგი მუდამ დაღვრემილი იყო და იზვი-
თად იცინოდა, მაგრამ მე მაინც ალერსით მეპყრობოდა. ხში-
რად, როცა საფლავის პირას ვიდექი და ის კი საფლავიდან მი-
წასა ყრიდა ზემოდ, დამიძახებდა ხოლმე რომ მოვცლოდი,
რადგან ნიჩაბს დიდი ძვალი ან კბილებ დაკრეკილი მკვდრის
თავი მოედოვო. ხშირად საფლავზე ვბოულობდი მკვდრის
ძვლებს ან თმას და მაშინვე მიწაში ვფლავდი, როგორც ჩემმა
მეგობარმა მესაფლავემ მასწავლა. ამას ისე მივეჩვიე, რომ არა-
ვითარ შიშს არა ვგრძნობდი, როდესაც ადამიანის ამისთანა
ნაშთებს ვაწყდებოდი.

ეკლესიის ერთ კუთხეში აკლდამა იყო ადამიანის ძვლე-
ბით სავსე. არა ერთი და ორი საათი გამიტარებია აქ თავს ვი-
ყოლიებდი და ჩონჩხის ძვლებისაგან სხვა და სხვა ფიგურებს
ვაკეთებდი.

ერთხელ სასაფლაოზე ადამიანის კბილი ვიპოვე.
ეს იყო წინა კბილი, ნაგარი და ძალზე თეთრი. არც ვა-
ცივე, არც ვაცხელე, ავიღე და სახლში წამოვიღე, მინდოდა
ამ კბილიდან გამომეხერხა რამე ფიგურა და ერთ რომელიმე
სათამაშოში ჩამესვა, რომელსაც ხისაგან ვაკეთებდი. შემოდ-
გომა იყო და ადრე ბინდდებოდა. ყველაფერი მოვისაქმიანე
რაც საჭირო იყო და ესე ორი საათის შემდეგ სამოახლოში
შევედი, რომ მუშაობას შევდგომოდი. სწორედ ამ დროს
თხუთმეტოდ დღის მთვარეც ამოვიდა.

ოთახში ბნელოდა. ჩემს მეტი იქ არავინ იყო და სხვების
მოსვლამდე ლამფის ანთება ვერ გავებდე. მივუჯექი ფეხს,
ცეცხლის შუქზე მინდოდა მუშაობა, მაგრამ ცეცხლიც მიმქრა-

ტფ. საქალაქო სახლი, რომლის ჩამონგრეულმა კედელმაც 9 კაცი
იშხურპლა 24 ივნისს.

ლიყო. გავიქეცი სარაიაში შეშის მოსატანად. რადგან სარაია-
შიც ბნელოდა, ხელის ფათურით მივდიოდა შეშისაკენ. უცებ
რალაცა დამეცა თავზე, თითქოს თითით ვილამაც ჩამარტყა.
სწრაფად-მივიხედ-მოვიხედე, მაგრამ არავინა სჩანდა. ხელები
მივაფათურ-მოვაფათურე ირგვლივ—არაფერია. ვკითხე ხმა
მალლა—ხომ არავინ იყო, მაგრამ პასუხი არავინ მომცა. თავზე
ქული არ მეხურა. სწრაფად ვიტაცე ხელი იმ ალაგას, სადაც
ის რალაც დამეცა, რალაცა საშინელს, ყინულივით ცივს მო-
ვარტყი ხელი და უცებ ისევ გაუშვი.

„რა ვქნა, რა უნდა იყვეს!“ გავიფიქრებე გულში. ცოტა
ზემოთ გავიშინჯე თმა-ცივი არ იყო.

„რა არის ნეტა ეს ცივი, კერიდან თავზე რომ დამეცა?“
გავიფიქრე კიდევ, დავავლე ერთ ილლია შეშას ხელი და სა-
მოახლოში გამოვძუნძულდი. ფეხს შეუკეთე და ცდა დავუწ-
ყე ცეცხლი როდის გაჩაღდებოდა.

ჯიბიდან კბილი ამოვიღე და ხერხი ავიღე ხელში, მუ-
შაობა უნდა დამეწყო. უცებ ფანჯარა ვილამაც დააკაკუნა.

მივიხედე. ფანჯრის გარედ ვილაც კაცი იდგა. სახე ზედ შუ-
შაზე მოედო. ის ჩემ ნაცნობთაგანი არ იყო, რადგან ახლო
მახლოს ყველას ვიცნობდი. წითელი წვერი ჰქონდა, ყელზე
წითელი მატყლის შალი შემოხვეული. თავზე თავი ეხურა.
თუმცა მაშინ არ გამახსენდა, მაგრამ მერე კი გამიელვა თავში
—არა, ასე, ნათლად როგორ გავარჩიე ის კაცი, როდესაც
იმ სახლის მეორე მხარეს, სადაც ის იდგა, მთვარის შუქიც არ
უდგებოდა? საოცარი გარკვევით კი გავარჩიე მაშინ იმ კაცის
სახეც ფერმკრთალი, უფრო თეთრის მინაგვარი, თვალები მე
მომჩერებოდენ.

